

PRIPREMA BOLESNIKA ZA TRANSFUZIJSKE PRETRAGE

Ispravna priprema bolesnika od osobitog je značaja jer je tu ishodište značajnih predanalitičkih pogrešaka.

- Dan prije uzimanja krvi potrebno je izbjegavati intenzivnu tjelesnu aktivnost, uzeti uobičajene obroke hrane, ne premasne.
- Po mogućnosti krv se uzima između 7 i 9 sati ujutro za bolesnike, za trudnice krv se uzima od 10 do 11 sati.
- Na dan kada se određuje koncentracija lijeka u krvi (vadi uzorak krvi) **NE** uzeti antikoagulantnu terapiju (Martefarin, Andol, Aspirin...) do podizanja nalaza.
- Nalazi sa preporukom za daljnju terapiju i kontrolu podižu se isti dan od 13.30 do 14.30 sati.
- Nalazi preoperativnih koagulograma i krvnih grupa podižu se sutradan od 13.30 do 14.30 sati.
- Nalazi trudnica podižu se nakon 3 dana.

Upute za uzimanje uzorka venske krvi

Standardizirani postupak

- Pripremiti pribor za uzimanje uzorka krvi prema traženim pretragama (za odabir vrste spremnika/epruvete: uzorci za koagulaciju vade se u epruvetu s plavim čepom, za imunohematološka ispitivanja u epruveta s ljubičastim čepom).
- Identificirati bolesnika (za provjeru identiteta zapitati bolesnika za ime, puni datum rođenja ili neki drugi podatak, a odgovor usporediti s podatkom koji je prethodno upisan na uputnici).
- Ako je moguće položaj tijela za vrijeme uzimanja krvi je sjedeći
- Obilježiti epruvetu najmanje imenom i prezimenom pacijenta, datum i godina rođenja, odjel, ambulanta, vrsta pretrage.
- Tražiti bolesnika da stisne šaku i izabрати mjesto uboda.

- Dezinficirati mjesto uboda i pričekati da se dezinficijens (70%-tni izopropilni alkohol ili mješavina etanola i etera) osuši.
- Tražiti bolesnika da stisne šaku i tražiti mjesto uboda.
- Uzorak krvi ne treba uzimati iz hematoma, a ako drugačije nije moguće, treba ga uzeti distalno od hematoma i to naznačiti na uputnici.
- Podvezu koristiti najdulje 1 minutu.
- Nakon uzimanja uzorka krvi mjesto uboda zaštititi se pamučnim jastučićem.
- Bolesnika uputiti da drži ruku 5 minuta izravnatu uz stisak pamučnog jastučića drugom rukom.
- Ako uzimanje krvi nije uspjelo, postupak ponoviti nakon 15 minuta iz druge ruke.

Upute za uzimanje uzorka seruma/plazme

- Krv uzimati u odgovarajući spremnik/epruveta prema ispitivanjima koja se traže (rukovoditi se bojom čepa).
- Ispravno vađenje osigurava podtlak unutar epruvete (količina krvi u odnosu na aditiv te brzina istjecanja).
- Napuniti epruvetu do oznake, odnosno dok podtlak crpi krv.
- Ako je potrebno izvaditi krv u više različitih spremnika, izuzetno je važno poštivati redoslijed izmjene (plava, crvena, zelena, ljubičasta boja čepa).
- Svaki napunjeni spremnik potrebno je nježno promiješati barem 4 puta okretanjem epruvete za 180° (NE MUĆKATI !).

Označavanje uzorka

- ime i prezime pacijenta
- datum i godina rođenja
- poželjan je datum i vrijeme uzimanja uzorka
- podaci na uzorku moraju biti identični s podacima na uputnici/narudžbenici

Dostava uzorka i dozvoljeno vrijeme od uzorkovanja krvi do analize

Dostava uzorka

- Uzorci krvi potencijalno su infektivni materijal te je potrebno spriječiti njihovo razlijevanje pri uzorkovanju, rukovanju i dostavi uzoraka u laboratorij.

Spremnici/epruvete s izvađenim uzorcima krvi dostavljaju se:

- u uspravnom položaju (čep prema gore !)
- u predviđenim transportnim kutijama (izbjegavati nošenje uzoraka u ruci)

- na način da se spriječi miješanje uzorka u spremniku
- uzorak treba dostaviti u najkraćem mogućem roku, osobito gdje je to izrazito naglašeno
- pri sumnji na prisutnost hladnih aglutinina, uzorak se vadi u termostatiranu epruvetu (37° C) te se dostavlja odmah u čašici s toplom vodom (37° C)

Dozvoljeno vrijeme od uzorkovanja do analize

- Uzorci za koagulaciju dostavljaju se unutar **1 sata** od uzimanja. Dozvoljeno vrijeme od uzimanja uzorka krvi do laboratorijske analize koagulacijskih pretraga je **4 sata**.
- Uzorci za serološka ispitivanja virusnih biljega i uzorci za imunohematološka ispitivanja dostavljaju se u najkraćem mogućem roku unutar 2 sata.

Kriteriji za odbijanje uzorka

- Neispravno označen uzorak (nečitko ime i prezime, ime i prezime na uputnici nepodudarno s imenom i prezimenom na spremniku i sl.).
- Prelijepljen uzorak.
- Neispravno odabran tip spremnika za zadane pretrage ili nepotpuna količina krvi u spremniku s antikoagulansom (ispod naznačene granične linije).
- Zgrušani uzorak za imunohematološke i koagulacijske pretrage.
- Hemolizirani uzorak.
- Uzorak za koji se utvrdi da je uzet iz infuzijskog sustava (razrijeđen uzorak).
- Uzorak koji je uzet iz ruke na koju je priključen infuzijski sustav s heparinom potpuno je neprihvatljiv za koagulacijske pretrage.
- Lipemičan uzorak, ako su u njemu tražene pretrage za koje lipemija interferira.
- Ustrajanje na izradi pretraga u uzorcima neprihvatljivim za analizu je na odgovornosti liječniku koji to traži, a kod tumačenja pretraga potreban je oprez, konzultacije s voditeljem laboratorija i komentar o nesukladnosti.

Terapijske venepunkcije

Terapeutske venepunkcije rade se najčešće kod pacijenata koji boluju od hemokromatoze, porfirije, policitemije rubre vere ili u drugim stanjima kada specijalista odredi. Uzima se puna krv u odgovarajućoj količini koju određuje specijalist hematolog.

Terapijska venepunkcija se radi svaki radni dan u tjednu od 11.00-14.00 sati